

*Загуменна Юлія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та
історії держави і права факультету №1 Харківського національного
університету внутрішніх справ*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Однією з невіддільних органічних функцій держави є правоохоронна. Від рівня її забезпечення юридичними, інтелектуальними, матеріально-технічними ресурсами залежить і ступінь захищеності людини та суспільства загалом, і, значною мірою, перспективи розвитку самої держави. Період існування України як незалежної держави був дуже складним чи то з погляду практичного забезпечення правоохоронної функції, чи то з огляду на законодавче регулювання цієї діяльності.

Ефективність взаємодії органів Національної поліції та населення впливає на розбудову громадянського суспільства в Україні, на підвищення рівня правосвідомості та правової культури громадян, вироблення у них установки на бажану правомірну поведінку. Від ефективності взаємодії держави на даному рівні з громадянським суспільством залежить реалізація правоохоронної функції держави взагалі, і виконання конкретних завдань, поставлених перед органами Національної поліції України.

Органи Національної поліції є якісно новим державним органом основною метою якого є служіння суспільству, одним із актуальних завдань сьогодення є пошук напрямів удосконалення взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства.

Одним із пріоритетних напрямків удосконалення взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства є удосконалення правової бази. У межах даного напрямку, слід внести відповідні зміни (які на нормативно-правовому рівні будуть врегульовувати комплекс заходів організаційного,

матеріально-технічного, фінансового характеру) до законів України «Про Національну поліцію», «Про громадські об'єднання» і прийняти низку підзаконних нормативно-правових актів, які будуть спрямовані на реалізацію положень зазначених законів.

Крім того, удосконалення правової бази взаємодії поліції та інститутів громадського суспільства потребує прийняття Концепції взаємодії Національної поліції та інститутів громадянського суспільства, яка б на загальнодержавному рівні закріпила мету, строки, заходи, шляхи і способи, фінансові ресурси підвищення ефективності взаємодії поліції та громадянського суспільства, а також рекомендації ОБСЄ стосовно практики такого роду взаємодії.

На підставі зазначеної Концепції взаємодії Національної поліції та інститутів громадянського суспільства, з урахуванням вимог реформи децентралізації влади, необхідно розробити і прийняти регіональні Концепції взаємодії поліції і інститутів громадянського суспільства, програми розвитку поліцейських структур.

Другим напрямом удосконалення взаємодії поліції і громадянського суспільства є підвищення доступності поліції для населення. Для цього необхідно провести низку конкретних заходів: 1) максимально наблизити наряди поліції до житлового сектору; 2) активізувати практику регулярних профілактичних обходів діляниць та об'їздів віддалених населених пунктів із метою прийому та розгляду заяв і повідомлень про злочини та інші правопорушення, зустрічей з населенням та ін..; 3) розвиток сервісних центрів поліції для звернення громадян за правовою допомогою. При цьому такого роду центри повинні бути оснащенні відповідними інформаційними стендами, допоміжною літературою, у них повинні чергувати працівники поліції для юридичного консультування громадян, надання їм допомоги при складанні відповідних документів; 4) запровадити у практику технічні засоби віддаленого доступу, які дозволять громадянам у спрощеному порядку подати заяву і повідомлення. За допомогою технічних засобів віддаленого

доступу громадяни зможуть подати заяву та повідомлення про різні надзвичайні ситуації, правопорушення, не відриваючись від роботи, не витрачаючи часу, що, у багатьох випадках підвищить бажання у населення співпрацювати з поліцією; 5) запровадити у діяльність поліції сучасні технології із метою удосконалення практики надання інститутам громадянського суспільства послуг, у тому числі і в електронному вигляді за принципом «єдиного вікна».

Одним із напрямів удосконалення взаємодії поліції і інститутів громадянського суспільства є забезпечення принципу відкритості у роботі поліції. Для цього необхідно запровадити планову практику виступів працівників поліції у засобах масової інформації і на громадських форумах (конференціях, круглих столах, семінарах тощо) керівників підрозділів поліції, підготовку ними статей та інших матеріалів, оглядів про стан злочинності, результати боротьби з корупцією, екстремізмом та ін.. Такого роду заходи, на наш погляд, з однієї сторони, дозволять інформувати населення про оперативну обстановку і проведену роботу, а з іншої, - отримати інформацію про оцінку населення про діяльність працівників поліції і відповідних структурних підрозділів.

На ефективність взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства, на наш погляд, позитивно вплине формування у населення об'єктивної оцінки діяльності поліції і створення позитивного образу її працівників.

Наступним напрямом удосконалення взаємодії поліції і інститутів громадянського суспільства є підвищення рівня підготовки працівників поліції та представників громадських організацій правоохоронного спрямування у сфері забезпечення правопорядку та режиму законності.

Підготовка працівників для органів Національної поліції, потребує удосконалення системи вищої освіти. Формування у майбутніх поліцейських ключових національно-патріотичних та професійних якостей, які необхідні

їм для ефективного і якісного виконання обов'язків в умовах сутнісного переформовування призначення Національної поліції.

В умовах трансформації вищої відомчої освіти відбувається пошук нових шляхів й підходів щодо підвищення якості підготовки та особистісних рис майбутніх офіцерів поліції. У контексті прийняття Закону України «Про Національну поліцію» змінюється соціальна роль і їх професійні функції, створюється нова система відносини «поліцейський – населення», що вимагає формування у майбутніх офіцерів поліції свідомого ставлення до обраної професії, прагнення захищати громадський порядок у суспільстві, відстоювати інтереси громадян.

Сучасна система підготовки поліцейських має бути дуалістичною, та поєднувати в собі, з однієї сторони, академічно-лекційну подачу матеріалу у межах якої забезпечується отримання глибоких спеціальних знань професії. З іншої сторони, сучасна система підготовки поліцейських має ґрунтуватися на практично-тренінгових формах навчальних занять, які сприятимуть трансформації теоретичних знань у практичні вміння та навички.

У процесі взаємодії поліції та громадянського суспільства беруть участь дві сторони. Одним із суб'єктів даного роду взаємодії є громадянське суспільство, у зв'язку з чим, цілком логічно, що на ефективність взаємодії поліції та громадянського суспільства впливає і рівень активності громадян, а також ступінь їх налаштованості взаємодіяти зі структурними підрозділами поліції.

З метою розвитку партнерських відносин між населенням та поліцією в Харківському національному університеті створено мобільну групу з кращих курсантів для участі у Проекті співробітництва навчальних закладів і поліції «Шкільний офіцер».

Головним завданням проекту є національно-патриотичне виховання молоді, сприяння діяльності навчальних закладів щодо профілактики правопорушень серед дітей та забезпечення безпечного навчального середовища, удосконалення практичних навичок у курсантів.

Проект впроваджено на виконання завдань положень Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ України, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118, Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2010 року. затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393. Відповідно до Угоди про партнерство між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством освіти і науки України від 29 лютого 2016 року у навчальних закладах міст Івано-Франківська, Львова, Одеси та Києва з 2016/2017 навчального року вже запроваджується пілотний проект «Шкільний офіцер поліції».

Отже, підсумовуючи все вищевикладене маємо підстави до основних напрямків удосконалення взаємодії органів Національної поліції та громадянського суспільства віднести: 1) розробку та прийняття на загальнодержавному та регіональному рівнях Концепції взаємодії Національної поліції та інститутів громадянського суспільства; 2) підвищення доступності поліції для населення; 3) забезпечення принципу відкритості у роботі поліції; 4) формування у населення об'єктивної оцінки діяльності поліції і створення позитивного образу її працівників; 5) підвищення рівня підготовки працівників поліції та представників громадських організацій правоохоронного спрямування у сфері забезпечення правопорядку та законності.